

Şükür: Nimetlerin Kadrini Bilmek!

Gönderen Kadir Hatipoglu - Mayıs 05 2022 16:52:36

hayırı olmasını temenni ederek adamın yanından ayrıldı ve başı kel olan adamın yanına gitti. Ona da en çok istediği şeyin ne olduğunu sordu. O da kendisinden kelliği giderecek güzel bir saç istediğini söyaledi. Melek onun başını sıvazlar sıvazlamaz kelliğinden eser kalmadığı gibi çok güzel saçları da oluverdi. Melek ona da en çok hangi malı sevdığını sordu. O, ineği sevdığını söyleyince, kendisine gebe bir inek verildi. Melek bu adama da bahşedilen ineğin hayırı olmasını temenni ederek yanından ayrıldı. Melek son olarak âmâ olan adamın yanına geldi ve dünyada en çok istediği şeyin ne olduğunu ona da sordu. O, görmeyen gözlerinin açilmasını ve böylece insanları görmek istedğini söyaledi. Melek adamın gözlerini sıvazladı ve adam görmeye başladı. Ardından daha önçekilere sorduğu gibi ona da hangi malı çok sevdığını sordu. Adam koyunları sevdığını söyleyince, kendisine kuzulu bir koyun verildi. Bir müddeet sonra bu kişilere bahşedilen hayvanlar yavruladı ve çoğaldı. Bu suretle birinin bir vadi dolusu devesi, diğerinin bir vadi dolusulığı, ötekisinin de bir vadi dolusu koyunu oldu. Aradan yıllar geçtikti. Melek, bu üçkişinin karşısına bir kez daha çikti. Ama bu sefer onların karşısına çikma sebebi, nimeti veren Allah’la karşı onları şükür imtihanına tâbi tutmaktı. Bu amaçtede la önce cildi alacak olup da Allah’ın sıhhat ve mal verdiği adamın yanına geldi. Tıpkı onun eski hâli gibi hastalıklı ve yoksul bir insan suretine girmiştir. Ona dedi ki, “Ben fakir biriyim.

Bütün çarelerim tükendi. Yolculuğu tamamlayabilmem önce Allah’ın inayeti sonra da senin yardımınla mümkündür. Şimdi ben, sana güzel bir renk, güzel bir görünüm ve mal veren Allah rızası için, senden bir deve istiyorum. Bu sayede yolculuğumu tamamlayayım ve memleketime ulaşayım.” İnsan suretindeki meleğin isteklerini dinleyen adam, “İyi ama malımda) hak sahipleri çoktur.” diye cevap verince, melek ona, “Sanki seni tanır gibiyim. Sen insanların içgrendiği, cildi alacaklı olan kişi değil miydin? Fakir olduğun hâlide Allah bu malı mülkü sana vermedi mi?” diye sordu. Meleğin sorularına karşılık adam, “(Hayır) yemin olsun ki bu mal mülk bana atalarımdan miras kaldı.” dedi. Melek de ona cevaben, “#1573;#1616;#1606;#1618;#1614;#1603;#1615;#1606;#1618;#1578;#1614;#1603;#1614;#1575;#1584;#1616;#1576;#1611;#1575;#1601;#1614;#1589;#1614;#1610;#1617;#1614;#1585;#1614;#1603;#1614;#1575;#1604;#1604;#1617;#1614;#1607;#1615;#1573;#1616;#1604;#1614;#1609; #1605;#1614;#1575;#1603;#1615;#1606;#1618;#1578;#1614; “Eğer sen yalan söylüyorsan Allah seni eski hâline döndürsün!” dedi ve oradan ayrıldı. Sonra kel olan adamın yanına kel bir insan suretinde gitti ve aynı şeyleri söyaledi. Bu adam da alacaklı adamın yaptığı gibi meleğe yardım etmeyi reddetti. Melek de ona, “#1573;#1616;#1606;#1618; #1603;#1615;#1606;#1618;#1578;#1614;#1614;#1603;#1614;#1575;#1584;#1616;#1576;#1611;#1575;#1601;#1614;#1589;#1614;#1610;#1617;#1614;#1585;#1614;#1603;#1614;#1575;#1604;#1604;#1617;#1614;#1607;#1615;#1573;#1616;#1604;#1614;#1609; #1605;#1614;#1575;#1603;#1615;#1606;#1618;#1578;#1614; “Eğer sen bu sözlerinde yalancı isen, Allah seni eski hâline döndürsün!” dedi. Ardından âmâ bir insan suretine girerek eskiden âmâ olan adamın yanına giden melek, ona dedi ki, “Ben garib bir yolcuyum. Yolda kaldım. Önce Allah’ın, sonra senin yardımınla ancak gideceğim yere ulaşabilirim. Şimdi ben, sana görme kabiliyetini bahşeden Yüce Allah’ın rızası için, senden bir koyun istiyorum ki

ondan istifade ederek gideceğim yere ulaşabileyim.” Meleğin bu isteği üzerine âmâ olup da Allah’ın sıhhat verdiği adam dedi ki,
قَدْ كُنْتُ
أَعْمَى
فَرَدَّ
اللَّهُ
بَصَرِى ،
وَفَقِيرًا
فَقَدْ
أَغْنَانِى ،
فَخُذْ مَا
شِئْتَ ،
فَوَاللَّهِ
لاَ
أَجْهَدُكَ
الْيَوْمَ
بِشَىْءٍ
أَخَذْتَهُ
لِلَّهِ “Evet ben gerçekten kördüm. Allah bana görme kabiliyetini bahşetti. Fakir idim, beni zenginleştirdi. (İşte koyunlarım!) Dilediğin kadar al. Allah’a yemin ederim ki, bugün Allah rızası için benden alacağın hiçbir şeye sana sınır koymam.” Bunun üzerine melek ona, أَمْسِكْ
مَالَكَ ،
فَإِنَّمَا
ابْتُلِيتُمْ ، فَقَدْ
رَضِىَ
اللَّهُ
عَنْكَ
وَسَخِطَ
عَلَى
صَاحِبَيْكَ
“Malın senin olsun. Siz imtihan edildiniz; neticede Allah senden razı oldu; diğer iki arkadaşı ise Allah’ın gazabına uğradılar.” [1] dedi. Her nimet bir imtihan vesilesidir. Nimeti vereni hatırlamak ve ona teşekkürür etmek, hem nimeti artırır hem de bereketlendirir. Nimeti vereni tanıtmamak ve nimetin asıl sahibini unutmak ise küfrân-ı nimet yani nimete karşı nankörlüktür. Allah Resûlü, insanın acziyetini, varlıklı hâlini, şükür edip etmemeye durumunu çarpıcı bir misalle arkadaşlarına anlatmıştır. Sahâbenin meşhur öğrencilerinden ve asırının ileri gelen âlimlerinden Atâ b. Ebû Rebâh ile Ubeyd b. Umeyr, bir gün Resûl-i Ekrem’i en yakından tanıyan sevgili eşi Hz. Âişे’ye gelirler. Ubeyd b. Umeyr, “Anneciğim! Resûl-i Ekrem’de gördüğün en hayretâmız davranışını bize anlatır mısın?” der. Hz. Âişе bir müddet sustuktan sonra şöyile cevap verir: #1610;ا
عائشة ذريني
أتعبد الليلة
لربي “Bir gece bana, "Ey Âişе! İzin verirsen kalkıp bu

zekât vermektedir. Şükür, aslında bir kulluk bilinci, bir yaşama biçimidir. Kur’an’in ifadesiyle يَٓااَيُّهَاالَّذ۪ينَاٰمَنُواكُلُوا مِنِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ اِيَّاهُ تَعْبُدُونَ “Ey iman edenler! Size verdigimiz rızıkların temiz olanlarından yiyn ve Allah’a şükredin; eğer O’na kulluk ediyorsanız.” [\[6\]](#) Ayetinde belirtildiği üzere Şükür Allah’a kul oluşun bir gereğidir. Güzel isimlerinden biri de “Şekûr” olan, yani kendisine yapılan şükranları kabul eden Allah, insanın kendisine فَاذْكُرُون۪ٓي اَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا ل۪ي وَلَا تَيَّا تَكْفُرُونِ۟ وَاَذْكُرُوا ل۪ي وَلَئَنْ شَكَرْتُمْ لَاَز۪يدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ اِنَّ عَذَاب۪ي لَشَد۪يدٌ “Eğer şükrederseniz elbette size (nimetimi) artırırım. Eğer nankörlük ederseniz gerçekten azabım çok şiddetlidir!” [\[8\]](#) Aslında, لِيَبْلُوَنٖٓي ءَاَشْكُرُ اَمْ اَكْفُرُؕ وَمَنْ

شَكَرَ
فَاِنَّمَا
يَشْكُرُ
لِنَفْسِهٖۚ
وَمَنْ
كَفَرَ
فَاِنَّ
رَبّٖي
غَنِيٌّ
كَرٖيمٌ “Şükreden ancak
kendisi için şükretmiş olur. Nankörlük edene gelince, (bilmelidir ki)
Rabbimin hiçbir şeye ihtiyacı yoktur. O, çok kerem sahibidir.”[9] Ne var
ki وَلٰكِنَّ
اَكْثَرَ
النَّاِ لَا
يَشْكُرُونَ
 çoğu insan şükretmez![10] Bir kısmı da
قَلٖيلاً مَا
تَشْكُرُونَ
62; çok az şükreder![11] İnsanlığın örnek şahsiyetleri olan
peygamberler, hep Rablerine şükretmişlerdir. Kur’ân-ı Kerîm, Hz. Nuh
hakkında, ذُرِّيَّةَ
مَنْ
حَمَلْنَا
مَعَ نُوحٍۜ
اِنَّهُ
كَانَ
عَبْدًا
شَكُورًا “O, çok
şükreden bir kul idi.”[12] derken; Allah’ın nimetlerinden dolayı Hz.
İbrâhim’in;[13] kendilerine verilen ilimden dolayı Hz. Dâvûd ve Hz.
Süleyman’in[14] hamd ve şükürlerinden bahsetmektedir. Hz. Peygamber,
sevindirici bir durumla karşılaşlığında Allah Teâlâ’ya şükür
için secdeye kapanırdı.[15] Bir keresinde Mekke’den Medine’ye giderken
Azverâ denilen yere yaklaştıncaya bineğinden indi. Sonra elliğini kaldııp Allah’a bir
şüre dua etti, sonra secdeye kapandı, uzun bir müddet secdede kaldı, sonra kalktı,
elliğini kaldııp bir miktar daha Allah’a dua etti, sonra tekrar secdeye varıp uzun bir vakit
secdede kaldı. Sonra secdededen kalktı, elliğini kaldııp biraz daha Allah’a dua ettikten sonra
yine secdeyevardı ve sonra şöyebuyurdu:
إِنِّى
سَأَلْتُ
رَبِّى
وَشَفَعْتُ
لأُمَّتِى
فَأَعْطَانِ
09; ثُلُثَ
أُمَّتِى
فَخَرَرْتُ

سَاجِدًا
شُكْرًا
لِرَبِّى “Rabbimden
dilekte bulundum ve ümmetim için şefaat niyaz ettim. O da ümmetimin
üçte birini bana bağışladı. Ben de Rabbime şükretmek için secdeye
kapandım. ثُمَّ
رَأْسِى
فَسَأَلْتُ
رَبِّى
لأُمَّتِى
فَأَعْطَانِ
09; ثُلُثَ
أُمَّتِى
فَخَرَرْتُ
سَاجِدًا
لِرَبِّى
شُكْرًا Sonra tekrar başımı kaldırıp
Rabbimden ümmetim için (bağışlanma) diledim. O da ümmetimin
üçte birini bana bağışladı. Ben de bunun üzerine Rabbime secdeye kapandım.
ثُمَّ
رَفَعْتُ
رَأْسِى
فَسَأَلْتُ
رَبِّى
لأُمَّتِى
فَأَعْطَانِ
09; الثُّلُثَ
الآخَرَ
فَخَرَرْتُ
سَاجِدًا
لِرَبِّى. Sonra tekrar başımı kaldırıp
Rabbimden ümmetim için (bağışlanma) diledim. O da bana ümmetimin geri
kalan üçte birini bağışladı. Ben de Rabbime şükretmek üzere secdeye
kapandım.” [16] Allah Resûlü’nün bu ve benzeri
uygulamalarından dolayı bir nimetin kazanılmasından veya bir felâket ve musibetin
atlatılmasından dolayı kibleye dönerek tekbir alıp secdeye varmak, secdede iken
Allah’a hamdettikten sonra yine tekbir alarak ayağa kalkmak şeklindeki şükür
secdesi güzel görülmüşür. [17] İbadetlerde gözeten hikmetlerin
başında, şükretme duygusu gelir. Ramazan’da tutulan oruçlar, [18] hac
mevsiminde kesilen kurbanlar, [19] bilhassa zekât, sadaka ve Allah yolunda infak gibi
malî ibadetler, nimetleri veren Yüce Allah’a şükretme hikmetine
dayanmaktadır. İnsanın şükretme ihtiyacı yaratılmış gereğidir. Tertemiz fitratını koruyan her
insan, kendisine küçük bir iyilik yapana karşı bile vicdanen bir teşekkür
borcu hissediyorsa, bütün nimetleri ikram eden Yaratanına karşı hamd ve
şükretmemesi düşünülemez. Bu, kulluğun ve İslâmî terbiyenin
doğal sonucudur. İnsan, kendisine sayısız nimetler lütfeden Rabbine şükretmekle
kalmamalı, iyiliğini gördüğü insanlara da teşekkür etmelidir. Hz. Peygamber

bir defasında bunu şöyle ifade etmiştir: مَنْ
لاَ يَشْكُرِ
النَّاسَ لاَ
يَشْكُرِ
اللَّهَ “İnsanlara teşekkür
etmeyen, Allah’a da şükretmez.”[20] Kendisine bir iyilikte bulunana ya da hayatı
dokunana teşekkür etmek İslâm ahlâkının gereğidir. Bunun nasıl olacağını Hz.
Peygamber’den öğrenmekteyiz: مَنْ
أُعْطِىَ
عَطَاءً
فَوَجَدَ
فَلْيَزِ
بِهِ فَإِنْ
لَمْ يَجِدْ
فَلْيُثْنَنِ
بِهِ فَمَنْ
أَثْنَى بِهِ
فَقَدْ
شَكَرَهُ
وَمَنْ
كَتَمَهُ
فَقَدْ
كَفَرَهُ “Kendisine bir ikramda
bulunulan kişi, imkân bulduğu takdirde karşılığını versin. Bulamazsa (o iyiliği yapana)
övgüde bulunsun. Çünkü (bir iyiliği) öven, şükran
borcunu yerine getirmiş olur. İyiliği gizleyen ise nankörlük etmiş olur.”[21]
 مَنْ صُنِعَ
إِلَيْهِ
مَعْرُوفٌ
فَقَالَ
لِفَاعِلِهِ
جَزَاكَ
اللَّهُ
خَيْرًا
فَقَدْ
أَبْلَغَ فِى
الثَّنَاءِ.
“Kendisine bir iyilik yapılan kimse, iyiliği yapana, "Allah seni hayırla
mükâfatlandırsın!" derse, en güzeli övgüde bulunmuş olur.”[22]
 Bir diğer hadiste, مَنْ
أَبْلَى
بَلاَءً
فَذَكَرَهُ
فَقَدْ
شَكَرَهُ
وَإِنْ
كَتَمَهُ
فَقَدْ

كَفَرَهُ “Bir kimseye bir nimet verilir de onu (hayırla yâd ederek) dile getirirse, onun şükrünü yerine getirmiş olur. Eğer onu (kimseye söyemeyerek) gizlerse ona nankörlük etmiş olur.”[\[23\]](#) İfadeleri yer almaktadır. Bu durum eşler söz konusu olunca daha fazla önem arz eder. Nitekim Peygamber Efendimiz (sav) bir hadisinde, لاينظر الله إلى امرأة لا تشكر لزوجها وهي لا تستغني عنه Allah Teâlâ’nın, eşinin yaptığı iyiliğe teşekkür etmeyen bir kadının yüzüne bakmayacağını belirtmektedir.[\[24\]](#) Kuşkusuz aynı durum eşinin verdiği emege, gösterdiği iyi niyete ve sunduğu hayra teşekkür etmeyen erkek için de geçerli olacaktır. Yaratın’ını tanıyan her müminin, O’nun bahşettiği nimetlerin değerini bilmesi ve onları kendisine karşılıksız vereni hatırlaması kulluk bilincinin gereğidir. Dolayısıyla inanan kulun üzerine düşen görev, bu nimetleri kendisine nasip eden Yüce Allah’a karşı hamd ve şükür vazifesini her zaman yerine getirmesidir. Hz. Peygamber hangi malın hayatı olduğunu öğrenip hayatı mal edinmek istedğini ifade eden Hz. Ömer’e, mal yerine, لِيَتَّخِذْ أَحَدُكُمْ قَلْبًا شَاكِرًا وَلِسَانًا ذَاكِرًا وَزَوْجَةً مُؤْمِنَةً تُعِينُ أَحَدَكُمْ عَلَى أَمْرِ الآخِرَةِ “şükreden bir kalp, zikreden bir dil ve âhiret hususunda yardımcı olacak imanlı bir eş”[\[25\]](#) edinmesini tavsiye etmiştir. Şükür, insanı yaratılış gayesinden uzaklaşmaya karşı korur. Çünkü insan, zenginliğe eriştiğinde ya da güç kazandığında zalimleşme, zorbalaşma, vicdansızlaşma eğilimindedir. Kendisine sunulan nimetleri ve imkânları Allah’ın bir lütfu olarak göreceğine, hep kendisinin elde ettiğini düşünmeye başlar. Bu aşamada şükrün yerini nankörlük hatta inkâr tavrı alır. Mayasında mal ve dünya sevgisi olan insanın, konumu yükseldikçe, varlığı arttıkça Rabbine karşı şükrü de artması gerekliden, nankörlüğü artar. الْاِنْسَانَ ِلِرَبِّه۪ لَكَنُودٌۚ “İnsan Rabbine karşı çok nankördür.”[\[26\]](#) كَلَّٓا اِنَّ الْاِنْسَانَ َلَيَطْغٰىۙ . اَنْ رَاٰهُ

اسْتَغْنٰىۜ . Kendisini yeterli gördüğü için azgınlık eder.[\[27\]](#) İşte bütün çeşitleriyle yerine getirilen şükür, bu kulluk bilincini muhafaza eder. الطَّاعِمُ الشَّاكِرُ بِمَنْزِلَةِ الصَّائِمِ الصَّابِرِ “Yiyip şükreden kimse sabrederek oruç tutan kimse gibidir.”[\[28\]](#) Buyuran Peygamber Efendimiz, عَجَبًا لأَمْرِ الْمُؤْمِنِ إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ خَيْرٌ وَلَيْسَ ذَاكَ لأَحَدٍ إِلاَّ لِلْمُؤْمِنِ إِنْ أَصَابَتْهُ سَرَّاءُ شَكَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَّاءُ صَبَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ «Mü'minin işine şaşarım. Gerçekten onun bütün işleri hayırdır. bu mü' ininden başka hiç bir kimsede yoktur. Kendisine varlık isabet ederse şüt reyler, bu onun için hayr olur. Darlık isabet ederse sabreyler, bu da onu için hayr olur.»[\[29\]](#) Müminin, varlıkta şükrederek, darlıkta ise sabrederek kazançili çikacığını belirtmiştir. من ابتلى فصبر و أعطى فشكر و ظلم فغفر و ظلم فاستغفر قيل ماله قال : أولئك لهم الأمن و هم مهتدون Musibete uğrayınca sabreden, nimet verilince şükreden, kendisine haksızlık yapılmışca affeden ve kendisi haksızlık yapınca da istiğfar eden müminlerin, korkudan emin olan ve hidayete erişmiş kimseler olduğu

müjdesini vermiştir.[\[30\]](#) Sayısız nimetin kendisine bahsedildiği insan, aldığı ve verdiği her nefeste, işittiği her seste, gördügü her şeyde, tattığı her lezzette, dokunduğu her nesnede, kavradığı, idrak edebildiği her gerçekte bu kabiliyetleri kendisine veren Allah’ı anmalı, kendi âcizliğinin farkına varmalı ve kendisine hayat bahsettiği için Yüce Yaratana’a şükran duymalıdır. Unutmamalıdır ki, sadece kendisi değil melekler de dâhil olmak üzere[\[31\]](#) yedi kat göklerde ve yerde bulunan bütün varlıklar hamd ile Allah’ı a karşı minnettarlıklarını dile getirmektedirler.[\[32\]](#) Dolayısıyla hamdeden bir kul olmak kânat bütününün anlamlı bir parçası olmak demektir. Bütün bunlara rağmen, Allah Teâlâ; يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَٓاءُ مِنْ مَحَار۪يبَ وَتَمَاث۪يلَ وَجِفَانٍ كَالْجَوَابِ وَقُدُورٍ رَاسِيَاتٍۜ اِعْمَلُٓوا اٰلَ دَاوُ۫دَ شُكْرًاۜ وَقَل۪يلٌ مِنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ “Kullarımdan şükredenler pek azdır.”[\[33\]](#) Buyurur. Bu durum, şükredenlerin bahtiyarlığını, şükretmeyenlerin talihsizliğini gösterir. Şükretmeyenler daha fazla nimete nail olanlara bakarak kendilerine çok az nimet bahsedildiğini düşünebilirler. Ancak esas olan, Peygamber Efendimizin de ögütlediği gibi, انْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلَ مِنْكُمْ، وَلاَ تَنْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَكُمْ; فَهُوَ أَجْدَرُ أَنْ لاَ تَزْدَرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ “Sizden aşağıda olanlara bakın;

yukarıda olanlara bakmayın. Bu, Allah"ın (size verdiği) nimetleri küçümsememeniz bakımından daha uygun olur.” [34]&nbsnbsp;&nbsnbsp; İnsanın zenginlik ve yaratılış bakımından kendisinden üstün olanlara bakıp dövünmektense, kendisinden aşağıdakilere bakarak sahip olduklarıın kıymetini bilmesidir. &nbsnbsp; Hadislerle İslâm Cilt 2 Sayfa 69 &nbsnbsp;

[1] Buhârî, Enbiyâ, 51 [2] İbn Hıbbân, Sahîh, II, 386. [3] Buhârî, Teheccüd, 6 [4] Âl-i İmrân, 3/190. [5] İnsân, 76/3. [6] Bakara, 2/172. [7] Bakara, 2/152. [8] İbrâhîm, 14/7. [9] Neml, 27/40. [10]&nbsnbsp; Mü’min, 40/61. [11] A’râf, 7/10. [12]&nbsnbsp; İsrâ, 17/3. [13] Nahl, 16/121 [14] Neml, 27/15. [15] Ebû Dâvûd, Cihâd, 162 [16] Ebû Dâvûd, Cihâd, 162. [17] TDV İlmihal, I, 354 [18] Bakara, 2/185. [19] Hac, 22/36. [20] Tirmizî, Birr, 35. [21] Ebû Dâvûd, Edeb, 11 [22] Tirmizî, Birr, 88. [23] Ebû Dâvûd, Edeb, 11. [24] Nesâî, es-Sünenü’l-kübrâ, V, 354. [25] İbn Mâce, Nikâh, 5 [26] Âdiyât, 100/6. [27] Alak, 96/6-7. [28] Tirmizî, Sıfatü’l-kiyâme, 43 [29] Müslim, Zühd, 64 [30] Beyhakî, Şuabü’l-îmân, IV, 104. [31] Zümer, 39/75. [32]&nbsnbsp; İsrâ, 17/44. [33] Sebe’, 34/13. [34] Müslim, Zühd, 9.

[islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)